

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

9 iulie 2020*

„Trimitere preliminară – Articolul 267 TFUE – Noțiunea de «instanță» – Protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal – Regulamentul (UE) 2016/679 – Domeniu de aplicare – Articolul 2 alineatul (2) litera (a) – Noțiunea de «activitate care nu intră sub incidența dreptului Uniunii» – Articolul 4 punctul 7 – Noțiunea de «operator» – Comisia pentru petiții din cadrul parlamentului unui stat federat al unui stat membru – Articolul 15 – Dreptul de acces al persoanei vizate”

În cauza C-272/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden, Germania), prin decizia din 27 martie 2019, primită de Curte la 1 aprilie 2019, în procedura

VQ

împotriva

Land Hessen,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, doamna L. S. Rossi (raportoare) și domnii J. Malenovský, F. Biltgen și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru VQ, de A.-K. Pantaleon, genannt Stemberg, Rechtsanwältin;
- pentru Land Hessen, de H.-G. Kamann, M. Braun și L. Hesse, Rechtsanwälte;
- pentru guvernul german, de J. Möller, M. Hellmann și A. Berg, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, O. Serdula și J. Vlácil, în calitate de agenți;
- pentru guvernul estonian, de N. Grünberg, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
 - pentru Comisia Europeană, de H. Krämer, D. Nardi și F. Erlbacher, în calitate de agenți,
- având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea, pe de o parte, a articolului 4 punctul 7 și a articolului 15 din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO 2016, L 119, p. 1) și, pe de altă parte, a articolului 267 TFUE coroborat cu articolul 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între VQ, pe de o parte, și Land Hessen (landul Hessa, Germania), pe de altă parte, în legătură cu legalitatea respingerii de către președintele Hessischer Landtag (Parlamentul landului Hessa) a cererii de acces a persoanei interesate la datele cu caracter personal care o privesc, înregistrate de Comisia pentru petiții din cadrul acestui parlament.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 95/46/CE

- 3 Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO 1995, L 281, p. 31, Ediție specială 13/vol. 17, p. 10), abrogată prin Regulamentul 2016/679, cuprindea un articol 3, intitulat „Domeniul de aplicare”, care prevedea:

„(1) Prezenta directivă se aplică prelucrării automate, în totalitate sau parțial, precum și prelucrării neautomate a datelor cu caracter personal, conținute sau care urmează să fie conținute într-un sistem de evidență a datelor cu caracter personal.

(2) Prezenta directivă nu se aplică prelucrării datelor cu caracter personal:

- puse în practică pentru exercitarea activităților din afara domeniului de aplicare al dreptului comunitar, cum ar fi cele prevăzute în titlurile V și VI din Tratatul privind Uniunea Europeană, și, în orice caz, prelucrărilor care au ca obiect siguranța publică, apărarea, securitatea statului (inclusiv bunăstarea economică a statului atunci când aceste prelucrări sunt legate de probleme de securitate a statului) și activitățile statului în domeniul dreptului penal;
- efectuate de către o persoană fizică în cursul unei activități exclusiv personale sau domestice.”

Regulamentul 2016/679

4 Considerentele (16) și (20) ale Regulamentului 2016/679 au următorul cuprins:

„(16) Prezentul regulament nu se aplică chestiunilor de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale sau la libera circulație a datelor cu caracter personal referitoare la activități care nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, de exemplu activitățile privind securitatea națională. Prezentul regulament nu se aplică prelucrării datelor cu caracter personal de către statele membre atunci când acestea desfășoară activități legate de politica externă și de securitatea comună a Uniunii.

[...]

(20) Deși prezentul regulament se aplică, *inter alia*, activităților instanțelor și ale altor autorități judiciare, dreptul Uniunii sau al statelor membre ar putea să precizeze operațiunile și procedurile de prelucrare în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instanțe și alte autorități judiciare. Prelucrarea datelor cu caracter personal nu ar trebui să fie de competența autorităților de supraveghere în cazul în care instanțele își exercită atribuțiile judiciare, în scopul garantării independenței sistemului judiciar în îndeplinirea sarcinilor sale judiciare, inclusiv în luarea deciziilor. Supravegherea unor astfel de operațiuni de prelucrare a datelor ar trebui să poată fi încredințată unor organisme specifice din cadrul sistemului judiciar al statului membru, care ar trebui să asigure în special respectarea normelor prevăzute de prezentul regulament, să sensibilizeze membrii sistemului judiciar cu privire la obligațiile care le revin în temeiul prezentului regulament și să trateze plângerile în legătură cu astfel de operațiuni de prelucrare a datelor.”

5 Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare material”, prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică prelucrării datelor cu caracter personal, efectuate total sau parțial prin mijloace automatizate, precum și prelucrării prin alte mijloace decât cele automatizate a datelor cu caracter personal care fac parte dintr-un sistem de evidență a datelor sau care sunt destinate să facă parte dintr-un sistem de evidență a datelor.

(2) Prezentul regulament nu se aplică prelucrării datelor cu caracter personal:

- (a) în cadrul unei activități care nu intră sub incidența dreptului Uniunii;
- (b) de către statele membre atunci când desfășoară activități care intră sub incidența capitolului 2 al titlului V din Tratatul UE;
- (c) de către o persoană fizică în cadrul unei activități exclusiv personale sau domestice;
- (d) de către autoritățile competente în scopul prevenirii, investigării, depistării sau urmăririi penale a infracțiunilor, sau al executării sancțiunilor penale, inclusiv al protejării împotriva amenințărilor la adresa siguranței publice și al prevenirii acestora.

[...]”

6 Articolul 4 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[...]

7. «operator» înseamnă persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, agenția sau alt organism care, singur sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal; atunci când scopurile și mijloacele prelucrării sunt stabilite prin dreptul Uniunii sau dreptul intern, operatorul sau criteriile specifice pentru desemnarea acestuia pot fi prevăzute în dreptul Uniunii sau în dreptul intern;

[...]”

7 Articolul 15 din același regulament, intitulat „Dreptul de acces al persoanei vizate”, prevede la alineatul (1):

„Persoana vizată are dreptul de a obține din partea operatorului o confirmare că se prelucrează sau nu date cu caracter personal care o privesc și, în caz afirmativ, acces la datele respective și la următoarele informații:

[...]”

8 Articolul 23 din Regulamentul 2016/679, intitulat „Restricții”, prevede la alineatul (1):

„Dreptul Uniunii sau dreptul intern care se aplică operatorului de date sau persoanei împuternicite de operator poate restricționa printr-o măsură legislativă domeniul de aplicare al obligațiilor și al drepturilor prevăzute la articolele 12-22 și 34, precum și la articolul 5 în măsura în care dispozițiile acestuia corespund drepturilor și obligațiilor prevăzute la articolele 12-22, atunci când o astfel de restricție respectă esența drepturilor și libertăților fundamentale și constituie o măsură necesară și proporțională într-o societate democratică, pentru a asigura:

- (a) securitatea națională;
- (b) apărarea;
- (c) securitatea publică;
- (d) prevenirea, investigarea, depistarea sau urmărirea penală a infracțiunilor sau executarea sancțiunilor penale, inclusiv protejarea împotriva amenințărilor la adresa securității publice și prevenirea acestora;
- (e) alte obiective importante de interes public general ale Uniunii sau ale unui stat membru, în special un interes economic sau financiar important al Uniunii sau al unui stat membru, inclusiv în domeniile monetar, bugetar și fiscal și în domeniul sănătății publice și al securității sociale;
- (f) protejarea independenței judiciare și a procedurilor judiciare;
- (g) prevenirea, investigarea, depistarea și urmărirea penală a încălcării eticii în cazul profesiilor reglementate;
- (h) funcția de monitorizare, inspectare sau reglementare legată, chiar și ocazional, de exercitare a autorității oficiale în cazurile menționate la literele (a)-(e) și (g);
- (i) protecția persoanei vizate sau a drepturilor și libertăților altora;
- (j) punerea în aplicare a pretențiilor de drept civil.”

Dreptul german

Dreptul federal

- 9 Articolul 97 din Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Legea fundamentală a Republicii Federale Germania) prevede:

„(1) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

(2) Judecătorii titulari legali numiți pe viață pe un post permanent nu pot, înainte de expirarea funcțiilor lor și împotriva voinței lor, să fie revocați, suspendați definitiv sau temporar din funcție, transferați într-un alt post sau pensionați, decât în temeiul unei hotărâri judecătorești și numai pentru motivele și în formele definite de lege. Legislația poate stabili limitele de vârstă la care se permite judecătorilor numiți pe viață să își valorifice dreptul la pensie. În cazul modificării organizării instanțelor sau a circumscripțiilor teritoriale ale acestora, judecătorii pot fi transferați la o altă instanță sau pot fi eliberați din funcție, păstrând totuși beneficiul salariului lor în întregime.”

- 10 Articolul 26 din Deutsches Richtergesetz (Legea germană privind statutul magistraturii, denumită în continuare „DRiG”) are următorul cuprins:

„(1) Judecătorul este supus unui control disciplinar numai în măsura în care acesta nu aduce atingere independenței sale.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), controlul disciplinar include, de asemenea, competența de a imputa judecătorului modalitatea nelegală de a se achita de atribuțiile sale și de a-i pune în vedere acestuia să își exercite în mod corespunzător și fără întârziere atribuțiile.

(3) În cazul în care judecătorul susține că o măsură de control disciplinar aduce atingere independenței sale, la cererea acestui judecător, o instanță se pronunță în conformitate cu prezenta lege.”

Dreptul landului Hessa

- 11 Articolul 126 din Verfassung des Landes Hessen (Constituția landului Hessa) prevede:

„(1) Puterea judecătorească este exercitată exclusiv de instanțele judecătorești instituite prin lege.

(2) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.”

- 12 Articolul 127 din această Constituție are următorul cuprins:

„(1) Judecătorii titulari legali sunt numiți pe viață.

(2) Judecătorii sunt numiți pe viață numai dacă, după o angajare temporară pentru o perioadă de probă a cărei durată trebuie stabilită prin lege, oferă, prin personalitatea și prin activitatea lor în calitate de judecător, garanția că își vor exercita funcția într-un spirit de democrație și de înțelegere a societății.

(3) Decizia de angajare temporară și de numire pe viață este luată împreună de ministrul justiției și de o comisie de selecție a judecătorilor.

[...]”

- 13 Articolul 2b din Hessisches Richtergesetz (Legea landului Hessa privind statutul magistraturii, denumită în continuare „HRiG”) prevede:

„Evaluarea aptitudinii, a competențelor și a prestației profesionale a judecătorilor este reglementată de liniile directe ale Ministerului Justiției.”

- 14 Articolul 3 din HRiG prevede:

„Judecătorii sunt numiți de ministrul justiției.”

- 15 Articolul 18 din Verwaltungsgerichtsordnung (Codul de procedură administrativă) are următorul cuprins:

„Pentru a acoperi o nevoie temporară de personal, un funcționar pe viață care dispune de diplomele necesare pentru exercitarea funcției de judecător poate fi numit în calitate de judecător temporar pe o durată de cel puțin doi ani și cel mult pe durata funcției sale principale. Articolul 15 alineatul (1) prima și a treia teză, precum și alineatul (2) din DRiG se aplică *mutatis mutandis*.”

- 16 Hessisches Datenschutz- und Informationsfreiheitsgesetz (Legea landului Hessa privind protecția datelor și libertatea de informare), care adaptează dreptul landului Hessa privind protecția datelor în special la Regulamentul 2016/679, prevede la articolul 30 alineatul (1):

„Cu excepția articolelor 15 și 29, dispozițiile prezentei legi se aplică Parlamentului landului numai în măsura în care acesta din urmă intervine în chestiuni administrative, în special atunci când este vorba despre chestiuni economice ale Parlamentului landului, despre gestionarea personalului sau despre punerea în aplicare a unor dispoziții legislative a căror executare revine președintelui sau președintei Parlamentului landului. Pe de altă parte, Parlamentul landului adoptă un regulament intern în materie de protecție a datelor conform cu statutul său constituțional. [...]”

- 17 Anexa 2 la Geschäftsordnung des Hessischen Landtags (Regulamentul de procedură al Parlamentului landului Hessa) din 16 decembrie 1993 conține Orientările din 1986 privind prelucrarea informațiilor clasificate în cadrul Parlamentului landului Hessa, care prevăd, la articolul 13, intitulat „Protecția secretelor private”:

„(1) În măsura în care este necesar pentru protejarea secretelor personale, comerciale sau de afaceri, dosarele, alte documente și deliberările comisiilor trebuie păstrate secrete. Acest lucru este valabil în special pentru dosarele fiscale și pentru petiții. [...]”

(2) Consultarea unor astfel de dosare sau de documente este rezervată membrilor comisiei competente. Același lucru este valabil în ceea ce privește consultarea proceselor-verbale ale deliberărilor comisiilor cu privire la probleme care necesită respectarea secretului, în sensul alineatului (1). Comisia decide cu privire la distribuirea proceselor-verbale.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 18 După ce a adresat o petiție Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului landului Hessa, VQ a solicitat acestei comisii, în temeiul articolului 15 din Regulamentul 2016/679, accesul la datele cu caracter personal care îl privesc, înregistrate de aceasta în cadrul prelucrării petiției sale.

- 19 Președintele Parlamentului landului Hessa a decis să respingă această cerere pentru motivul că procedura de petiționare constituie o misiune parlamentară și că parlamentul respectiv nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului 2016/679.

- 20 La 22 martie 2013, VQ a introdus o acțiune la Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden, Germania) împotriva deciziei președintelui Parlamentului landului Hessa de respingere a cererii sale.
- 21 Această instanță arată că, ținând seama în special de articolul 13 din Orientările din 1986 privind prelucrarea informațiilor clasificate în cadrul Parlamentului landului Hessa, legislația germană nu acordă niciun drept de acces la datele cu caracter personal în cadrul unei petiții precum cea în discuție în litigiul principal.
- 22 Cu toate acestea, instanța de trimitere ridică în primul rând problema dacă Comisia pentru petiții din cadrul Parlamentului landului Hessa poate fi calificată drept „autoritate publică”, în sensul articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679, și poate să fie considerată, în speță, „operator” al datelor cu caracter personal ale lui VQ. În acest caz, acesta din urmă ar putea invoca un drept de acces în temeiul articolului 15 din regulamentul menționat.
- 23 Or, Regulamentul 2016/679 nu ar da nicio definiție a noțiunii de „autoritate publică”. Potrivit Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden), acestei sintagme i s-ar putea recunoaște o accepțiune funcțională sau o accepțiune instituțională. Potrivit celei dintâi dintre aceste accepțiuni, ar fi „autorități publice” toate entitățile publice care îndeplinesc misiuni de administrație publică, inclusiv, în consecință, Parlamentul landului Hessa atunci când îndeplinește astfel de misiuni. Potrivit celei de a doua dintre accepțiuni, Comisia pentru petiții din cadrul acestui parlament ar fi un organism autonom și, prin urmare, o autoritate publică, în sens instituțional. Aceasta nu ar participa la activitatea legislativă a parlamentului respectiv, dat fiind că, pe de o parte, activitatea sa nu ar avea caracter obligatoriu și, pe de altă parte, nu ar dispune nici de un drept de inițiativă, nici de un drept de legiferare, acțiunea sa depinzând întotdeauna de petiția cetățeanului și de conținutul cererii.
- 24 Pe de altă parte, întrucât articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679 nu exclude organele sau instituțiile care acționează în exercitarea competențelor judiciare sau legislative, această dispoziție ar implica reținerea unei concepții largi a noțiunii de administrație și, prin urmare, de autoritate publică. Astfel, în ceea ce privește dreptul de petiționare, nimic nu ar deosebi această comisie de orice altă autoritate administrativă a landului Hessa.
- 25 Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) consideră, așadar, că Comisia pentru petiții din cadrul Parlamentului landului Hessa este o „autoritate publică” în sensul articolului 4 punctul 7 din acest regulament și că, în speță, niciun motiv nu se opune exercitării unui drept de acces în temeiul articolului 15 din regulamentul menționat.
- 26 Cu toate acestea, instanța menționată ridică, în al doilea rând, problema dacă ea însăși poate fi considerată o „instanță”, în sensul articolului 267 TFUE coroborat cu articolul 47 al doilea paragraf din cartă, în raport cu criteriile evidențiate de Curte în această privință, în special cu cel privind independența organismului în cauză.
- 27 În această privință, ea amintește că cerința de independență presupune două aspecte. Primul, de ordin extern, ar presupune ca organismul respectiv să își exercite funcțiile în deplină autonomie, fără legătură de subordonare față de orice persoană și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, astfel încât instanța să fie protejată de intervențiile sau de presiunile exterioare susceptibile să pună în pericol independența membrilor săi în ceea ce privește litigiile cu care sunt sesizați. Al doilea aspect, de ordin intern, ar fi legat de noțiunea de imparțialitate și ar viza echidistanța în raport cu părțile în litigiu și cu interesele lor respective din perspectiva obiectului litigiului. Acest aspect ar impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului, în afară de stricta aplicare a normei de drept.

- 28 În ceea ce privește aspectul extern al independenței, subordonarea unei instanțe Ministerului Justiției ar însemna că această instanță nu și-ar putea exercita funcțiile în deplină autonomie. În speță, organizarea instanțelor landului Hessa ar fi impusă de Ministerul Justiției din acest land. În special, acest minister ar stabili mijloacele de comunicare (telefon, fax, internet și altele) și echipamentul informatic, în special „HessenPC”, conceput pentru administrație, cu un prestator central, și anume Hessische Zentrale für Datenverarbeitung (Centrala pentru prelucrarea datelor din landul Hessa), din cadrul Ministerului Finanțelor din landul Hessa. Aceasta din urmă ar asigura de asemenea întreținerea tuturor acestor echipamente, astfel încât administrația ar avea posibilitatea de a avea acces la toate datele instanțelor.
- 29 Simplul risc de a se exercita o influență politică asupra instanțelor, în special prin intermediul echipamentului sau al personalului alocat de Ministerul Justiției, ar fi suficient pentru a determina un risc de ingerință în deciziile acestora și pentru a afecta independența instanțelor în exercitarea misiunilor lor. În acest scop, ar fi suficientă chiar o presupusă presiune exercitată în vederea soluționării rapide a cauzelor prin intermediul unei statistici privind volumul de lucru gestionate de ministerul respectiv.
- 30 În plus, instanțele landului Hessa nu ar beneficia de un control autonom în materie de protecție a datelor, din moment ce cea mai mare parte a prelucrării datelor ar fi impusă în esență de Ministerul Justiției din landul Hessa, fără să fie exercitat controlul jurisdicțional menționat în considerentul (20) al Regulamentului 2016/679.
- 31 În ceea ce privește aspectul intern al independenței, Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) precizează că dreptul constituțional german nu garantează independența instituțională a instanțelor.
- 32 Astfel, mai întâi, după cum ar reieși din articolele 2b și 3 din HRiG, numirea, evaluarea și promovarea judecătorilor, inclusiv a celor care compun instanța de trimitere, ar fi de competența ministrului justiției din landul Hessa. Ar rezulta că acestora li s-ar aplica dispozițiile din dreptul funcției publice, astfel încât, printre altele, deplasările profesionale în străinătate ale judecătorilor, precum cele efectuate în cadrul Rețelei europene de formare judiciară, ar trebui să fie decise de ministrul menționat.
- 33 În continuare, conform articolului 18 din Codul de procedură administrativă, pentru a acoperi o nevoie temporară de personal, un funcționar ar putea fi numit judecător temporar. Or, un astfel de judecător ar putea proveni de la o autoritate publică ce are, în fața sa, calitatea de pârât într-o procedură jurisdicțională.
- 34 În plus, Ministerul Justiției din landul Hessa ar înregistra coordonatele profesionale ale tuturor judecătorilor într-un sistem de gestionare a informațiilor privind resursele umane care ține de guvernul landului Hessa, astfel încât toate autoritățile administrative din acest land ar putea avea acces la datele respective, deși ele pot avea calitatea de parte într-o cauză dedusă judecătii în fața aceluiași judecător.
- 35 În sfârșit, Ministerul Justiției ar decide de asemenea cu privire la numărul de judecători și de posturi de la fiecare instanță, cu privire la personalul „din afara magistraturii” alocat, în fapt, puterii executive, precum și cu privire la echipamentul informatic al fiecărei instanțe.
- 36 Astfel, instanțele ar dispune numai de o independență funcțională, în măsura în care numai judecătorii ar fi independenți și supuși legii, conform articolului 126 din Constituția landului Hessa. Totuși, o asemenea independență funcțională ar fi insuficientă în sine pentru a proteja instanțele de orice influență externă.

- 37 Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) concluzionează de aici că, probabil, nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 47 al doilea paragraf din cartă pentru a fi considerat o instanță independentă și imparțială.
- 38 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) [Regulamentul 2016/679], mai precis articolul 15 [din acesta], [intitulat «Dreptul de acces al persoanei vizate»], este aplicabil și comisiei din cadrul parlamentului unui stat federat al unui stat membru competent pentru prelucrarea datelor cetățenilor, în speță Comisia pentru petiții din cadrul Parlamentului landului Hessa, iar aceasta din urmă trebuie considerată în această privință o autoritate publică în sensul articolului 4 punctul 7 din [Regulamentul 2016/679]?
- 2) Instanța de trimitere este o instanță judecătorească independentă și imparțială în sensul dispozițiilor coroborate ale articolului 267 TFUE și ale articolului 47 al doilea paragraf din [cartă]?”

Cu privire la competența Curții

- 39 În observațiile sale, guvernul polonez repune în discuție competența Curții, în special cea de a se pronunța cu privire la a doua întrebare, dat fiind că dreptul Uniunii nu reglementează organizarea judiciară a statelor membre și că, în consecință, această problemă ar intra numai sub incidența dreptului național.
- 40 Este suficient să se constate, în această privință, că cererea de decizie preliminară privește interpretarea dreptului Uniunii, indiferent dacă este vorba despre Regulamentul 2016/679 sau despre articolul 267 TFUE coroborat cu articolul 47 din cartă.
- 41 În aceste condiții, Curtea este în mod vădit competentă să se pronunțe cu privire la această cerere în întregime, cu alte cuvinte atât cu privire la prima întrebare, cât și cu privire la a doua întrebare [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctele 74 și 75].

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 42 Prin intermediul celei de a doua întrebări, Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) exprimă îndoieli cu privire la propria calitate de „instanță”, în sensul articolului 267 TFUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă. Astfel, acesta invită în realitate Curtea să examineze admisibilitatea cererii sale de decizie preliminară, întrucât calitatea de „instanță” în sensul articolului 267 menționat constituie o condiție a acestei admisibilități și, în consecință, o condiție prealabilă pentru interpretarea de către Curte a dispoziției de drept al Uniunii vizate de prima întrebare.
- 43 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a aprecia dacă organul de trimitere în discuție are caracterul unei „instanțe” în sensul articolului 267 TFUE, aspect care ține doar de dreptul Uniunii, Curtea ia în considerare un ansamblu de elemente precum originea legală a acestui organ, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organ a normelor de drept, precum și independența acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 51 și jurisprudența citată).

- 44 Îndoielile exprimate de Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) privesc propria independență față de puterea legislativă sau de puterea executivă. Aceste îndoieli se întemeiază pe împrejurările potrivit cărora, în primul rând, judecătorii ar fi numiți și promovați de ministrul justiției, în al doilea rând, evaluarea judecătorilor ar fi reglementată de Ministerul Justiției potrivit aceluiași dispoziții cu cele aplicabile funcționarilor, în al treilea rând, datele cu caracter personal și coordonatele profesionale ale judecătorilor ar fi gestionate de acest minister, care ar avea astfel acces la aceste date, în al patrulea rând, pentru a acoperi o nevoie temporară de personal, funcționarii ar putea fi numiți judecători temporari și, în al cincilea rând, ministerul menționat ar impune organizarea externă și internă a instanțelor, ar stabili alocarea personalului, mijloacele de comunicare și echipamentul informatic al instanțelor și ar decide de asemenea cu privire la deplasările profesionale în străinătate ale judecătorilor.
- 45 În această privință, trebuie amintit că independența judecătorilor din statele membre prezintă o importanță fundamentală pentru ordinea juridică a Uniunii Europene în diverse moduri. Aceasta ține, mai întâi, de principiul statului de drept, care face parte dintre valorile pe care, potrivit articolului 2 TUE, se întemeiază Uniunea și care sunt comune statelor membre, precum și de articolul 19 TUE, care concretizează această valoare și încredințează sarcina asigurării controlului juridic în această ordine și instanțelor naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Asociação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 32). În continuare, această independență este o condiție necesară pentru a garanta justițiabililor, în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, dreptul fundamental la o instanță independentă și imparțială prevăzut la articolul 47 din cartă, care are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson/Consiliul și HG/Comisia, C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctele 70 și 71, precum și jurisprudența citată). În sfârșit, independența respectivă este esențială pentru buna funcționare a sistemului de cooperare judiciară constituit de mecanismul trimiterii preliminare prevăzut la articolul 267 TFUE, întrucât acest mecanism nu poate fi activat decât de o instanță care are sarcina de a aplica dreptul Uniunii, care îndeplinește printre altele acest criteriu de independență (a se vedea în special Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 46 Astfel, pentru a verifica admisibilitatea unei cereri de decizie preliminară, criteriul privind independența pe care trebuie să îl îndeplinească organul de trimitere pentru a putea fi considerat o „instanță” în sensul articolului 267 TFUE poate fi apreciat numai în raport cu această dispoziție.
- 47 Rezultă, astfel cum subliniază Comisia Europeană, că în speță această apreciere trebuie să aibă ca obiect numai independența Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) în cadrul litigiului principal, care privește, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 22-25 din prezenta hotărâre, interpretarea dreptului Uniunii, și anume Regulamentul 2016/679.
- 48 În această privință, anumite elemente invocate de respectivul tribunal administrativ sunt vădit lipsite de relevanță în vederea acestei aprecieri.
- 49 Acest lucru este valabil, în primul rând, în ceea ce privește normele referitoare la procedurile de numire a judecătorilor temporari, astfel de judecători nefăcând parte din completul de judecată compus, în speță, numai din președintele Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden).
- 50 În ceea ce privește, în al doilea rând, rolul Ministerului Justiției din landul Hessa în gestionarea deplasărilor profesionale ale judecătorilor sau în organizarea instanțelor, în stabilirea efectivelor personalului, în gestionarea mijloacelor de comunicare și a echipamentului informatic, precum și în gestionarea datelor cu caracter personal, este suficient să se arate că cererea de decizie preliminară nu

conține nicio informație care să permită să se înțeleagă în ce măsură aceste elemente ar putea repune în discuție, în cauza principală, independența Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden).

- 51 Rămâne, așadar, în esență să se verifice pretinsa influență pe care puterea legislativă sau puterea executivă ar putea să o exercite asupra judecătorilor care compun tribunalul administrativ menționat ca urmare a implicării lor în numirea, în promovarea și în evaluarea acestora.
- 52 Potrivit unei jurisprudențe constante, garanțiile de independență și de imparțialitate de care beneficiază instanțele statelor membre postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective față de elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se confruntă (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 63 și jurisprudența citată).
- 53 În această privință, guvernul german precizează că, în speță, magistrații beneficiază de un statut autonom în cadrul funcției publice, asigurat în special prin garanția inamovibilității prevăzută la articolul 97 din Legea fundamentală a Republicii Federale Germania, prin competența organelor judiciare din magistratură în ceea ce privește protecția judiciară a magistraților, precum și prin procedura de numire, în care Comisia de selecție a judecătorilor joacă un rol determinant. Această comisie, prevăzută la articolul 127 din Constituția landului Hessa, ar fi compusă din șapte membri numiți de Parlamentul acestui land, din cinci membri proveniți din magistratură și, prin rotație anuală, din președintele unuia dintre cele două ordine ale avocaților din landul menționat. Membrii desemnați de parlamentul respectiv în mod proporțional cu compunerea sa ar trebui să asigure legitimitatea democratică a acestei comisii.
- 54 În ceea ce privește condițiile de numire a judecătorului care face parte din instanța de trimitere, trebuie amintit de la bun început că simplul fapt că puterea legislativă sau executivă intervine în procesul de numire a unui judecător nu este de natură să creeze o dependență din partea acestuia din urmă și nici să dea naștere unor îndoieli cu privire la imparțialitatea acestuia, dacă, odată numită, persoana interesată nu este supusă niciunei presiuni și nu primește instrucțiuni în exercitarea atribuțiilor sale [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 133, precum și jurisprudența citată].
- 55 Cu toate acestea, Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) pare să ridice de asemenea problema compatibilității compunerii Comisiei de selecție a judecătorilor cu principiul independenței, ținând seama de preponderența membrilor aleși de puterea legislativă.
- 56 Totuși, această împrejurare nu poate, doar ea, să conducă la îndoieli cu privire la independența instanței de trimitere. Astfel, independența unei instanțe naționale trebuie, inclusiv din punctul de vedere al condițiilor în care are loc numirea membrilor săi, să fie apreciată din perspectiva tuturor factorilor relevanți.
- 57 Or, trebuie amintit în această privință că, atunci când o instanță națională a prezentat Curții o serie de elemente care, în opinia sa, este de natură să dea naștere unor îndoieli cu privire la independența unei comisii care participă la numirea judecătorilor, Curtea a statuat că, deși unul sau altul dintre elementele puse în evidență astfel de instanța menționată poate să nu fie criticabil în sine și să țină în acest caz de competența statelor membre și de alegerile efectuate de acestea, combinarea lor, adăugată la împrejurările în care aceste alegeri au fost efectuate, poate, în schimb, să conducă la îndoieli referitoare la independența unui organ chemat să participe la procedura de numire a judecătorilor,

chiar dacă o asemenea concluzie nu s-ar impune atunci când elementele menționate sunt avute în vedere în mod separat [Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 142].

- 58 În speță, nu se poate decide în sensul lipsei de independență a unei comisii precum cea în discuție în litigiul principal, ca urmare a prezenței numai a elementului menționat la punctul 55 din prezenta hotărâre.
- 59 În ceea ce privește condițiile de evaluare și de promovare a judecătorilor, puse de asemenea în discuție de Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden), este suficient să se constate că dosarul prezentat Curții nu conține indicii potrivit cărora modul în care puterea executivă își exercită competențele în această privință ar fi de natură să dea naștere unor îndoieli legitime, în special în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective față de elemente exterioare și la neutralitatea sa în raport cu interesele susceptibile să se confrunte în fața sa.
- 60 Ținând seama de cele de mai sus, elementele invocate de Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) în susținerea îndoielilor pe care le exprimă în ceea ce privește propria independență nu pot fi suficiente, în sine, pentru a se concluziona că astfel de îndoieli sunt întemeiate și că această instanță nu este independentă, în pofida tuturor celorlalte norme prevăzute de ordinea juridică de care aparține acest tribunal administrativ și care urmăresc să îi asigure independența, printre care figurează în special cele menționate la punctul 53 din prezenta hotărâre.
- 61 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) trebuie, în speță, să fie considerat o „instanță” în sensul articolului 267 TFUE. În consecință, cererea de decizie preliminară este admisibilă.
- 62 Trebuie precizat că această concluzie nu are incidență asupra examinării admisibilității celei de a doua întrebări preliminare, care, ca atare, este inadmisibilă. Astfel, întrucât această întrebare privește interpretarea articolului 267 TFUE însuși, care nu este în discuție pentru soluționarea litigiului principal, interpretarea solicitată prin întrebarea menționată nu răspunde unei nevoi obiective pentru decizia pe care instanța de trimitere trebuie să o pronunțe (a se vedea în acest sens Ordonanța din 25 mai 1998, Nour, C-361/97, EU:C:1998:250, punctul 15 și jurisprudența citată).

Cu privire la cererea de decizie preliminară

- 63 Prin intermediul cererii de decizie preliminară, instanța de trimitere solicită Curții în esență să se pronunțe cu privire la aspectul dacă articolul 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679 trebuie interpretat în sensul că Comisia pentru petiții a parlamentului unui stat federat al unui stat membru trebuie calificată drept „operator”, în sensul acestei dispoziții, astfel încât prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată de o asemenea comisie să intre în domeniul de aplicare al regulamentului menționat, în special al articolului 15 din acesta.
- 64 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit, în primul rând, că respectivul articol 4 punctul 7 definește „operatorul” ca fiind persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, agenția sau un alt organism care, singur sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele de prelucrare.
- 65 Astfel, definiția noțiunii de „operator” care figurează în Regulamentul 2016/679 nu se limitează la autoritățile publice, ci, astfel cum subliniază guvernul ceh, este suficient de largă pentru a include orice organism care, singur sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele de prelucrare.
- 66 În ceea ce privește, în al doilea rând, observațiile landului Hessa potrivit cărora activitățile unei comisii parlamentare nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, în sensul articolului 2 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679, trebuie amintit că Curtea a avut deja ocazia să precizeze, în raport cu

articolul 3 alineatul (2) din Directiva 95/46, că, întrucât această directivă se întemeiază pe articolul 100 A din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 95 CE), recurgerea la acest temei juridic nu presupune existența unei legături efective cu libera circulație între statele membre în fiecare dintre situațiile avute în vedere de actul fondat pe un asemenea temei și că nu ar fi adecvat ca sintagma „activități care nu intră în domeniul de aplicare al dreptului [Uniunii]” să fie interpretată ca având un asemenea conținut încât ar fi necesar să se verifice de la caz la caz dacă activitatea specifică în cauză afectează în mod direct libera circulație între statele membre (Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, punctele 40 și 42).

- 67 Acest lucru este valabil *a fortiori* în ceea ce privește Regulamentul 2016/679, care se întemeiază pe articolul 16 TFUE, potrivit căruia Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene stabilesc normele privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, printre altele, de către statele membre în exercitarea activităților care fac parte din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, și libera circulație a acestor date, și al cărui articol 2 alineatul (2) corespunde în esență articolului 3 alineatul (2) din Directiva 95/46.
- 68 În al treilea rând, articolul 2 alineatul (2) litera (a) din acest regulament, întrucât constituie o excepție de la definiția foarte largă a domeniului de aplicare al acestui regulament, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) din acesta, trebuie interpretat în mod restrictiv.
- 69 Desigur, Curtea a subliniat în esență că activitățile menționate cu titlu de exemplu la articolul 3 alineatul (2) prima liniuță din Directiva 95/46 (și anume activitățile prevăzute în titlurile V și VI din Tratatul privind Uniunea Europeană, precum și prelucrările care au ca obiect siguranța publică, apărarea, siguranța statului și activitățile din domeniul dreptului penal) sunt, în toate cazurile, activități proprii statelor sau autorităților statale și că aceste activități sunt destinate să definească domeniul de aplicare al excepției prevăzute în această dispoziție, astfel încât excepția respectivă nu se aplică decât activităților expres menționate în această dispoziție sau care pot fi încadrate în aceeași categorie (*eiusdem generis*) (Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, punctele 43 și 44).
- 70 În aceste condiții, faptul că o activitate este proprie statului sau unei autorități publice nu este suficient pentru ca această excepție să fie automat aplicabilă unei asemenea activități. Astfel, este necesar ca această activitate să figureze printre cele care sunt menționate în mod expres de dispoziția respectivă sau să poată fi încadrată în aceeași categorie cu acestea.
- 71 Deși activitățile Comisiei pentru petiții a Parlamentului landului Hessa sunt fără nicio îndoială de natură publică și proprii acestui land, această comisie contribuind indirect la activitatea parlamentară, nu este mai puțin adevărat nu doar că aceste activități sunt atât de natură politică, cât și administrativă, ci și că nu reiese nicidecum din dosarul de care dispune Curtea că activitățile respective corespund, în speță, celor menționate la articolul 2 alineatul (2) literele (b) și (d) din Regulamentul 2016/679 sau că pot fi încadrate în aceeași categorie cu acestea.
- 72 În al patrulea și ultimul rând, în Regulamentul 2016/679, în special în considerentul (20) și la articolul 23 din acesta, nu este prevăzută nicio excepție în ceea ce privește activitățile parlamentare.
- 73 În consecință, în măsura în care Comisia pentru petiții din cadrul Parlamentului landului Hessa stabilește, singură sau împreună cu altele, scopurile și mijloacele de prelucrare, această comisie trebuie calificată drept „operator”, în sensul articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679, și, prin urmare, articolul 15 din acesta își găsește aplicarea în speță.
- 74 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că articolul 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679 trebuie interpretat în sensul că, în măsura în care o comisie pentru petiții a parlamentului unui stat federat al unui stat membru determină, singură sau împreună cu altele, scopurile și mijloacele de

prelucrare, această comisie trebuie calificată drept „operator”, în sensul dispoziției respective, astfel încât prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată de o asemenea comisie intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat, în special al articolului 15 din acesta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- ⁷⁵ Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 4 punctul 7 din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) trebuie interpretat în sensul că, în măsura în care o comisie pentru petiții a parlamentului unui stat federat al unui stat membru determină, singură sau împreună cu altele, scopurile și mijloacele de prelucrare, această comisie trebuie calificată drept „operator”, în sensul dispoziției respective, astfel încât prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată de o asemenea comisie intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat, în special al articolului 15 din acesta.

Semnături